

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ความเป็นมา

กฎหมายความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งได้ประกาศใช้ในสมัยรัฐบาล นายอานันท์ ปันยารชุนเป็นนายกรัฐมนตรี โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติทำหน้าที่รัฐสภา ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบางมาตรา โดยคณะรัฐมนตรีได้เสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และผ่านความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายในสมัยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ดังนั้น พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน จึงมีจำนวน ๒ ฉบับ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

๑. พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๙ ตอนที่ ๔๐ วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๕ หน้า ๒๗

วันเริ่มใช้บังคับ เมื่อพ้นเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ผู้รักษาการ นายกรัฐมนตรี

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่ในปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมมีการกระทำความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายในดินแดนของหลายประเทศ และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของแต่ละประเทศโดยลำพังไม่อาจป้องกันและปราบปรามได้อย่างเด็ดขาด การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศ สมควรกำหนดมาตรการให้ความช่วยเหลือและรับความช่วยเหลือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ หมวด มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๔๒ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. บรรดาบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบและประกาศอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๓)

๒. กำหนดบทนิยามความหมายของคำว่า “ความช่วยเหลือ” “ประเทศผู้ร้องขอ” “ประเทศผู้รับคำร้องขอ” “ผู้ประสานงานกลาง” “เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ” (มาตรา ๔)

๓. หมวด ๑ ผู้ประสานงานกลาง (มาตรา ๖ – มาตรา ๘)

ให้อัยการสูงสุดหรือผู้ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายเป็นผู้ประสานงานกลาง มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากประเทศผู้ร้องขอและส่งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ
- รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาลไทยและส่งให้ประเทศผู้รับคำร้องขอ
- พิจารณาและวินิจฉัยว่าควรจะให้หรือขอความช่วยเหลือหรือไม่

๔) ติดตามและเร่งรัดการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศเสร็จสิ้นโดยเร็ว

๕) ออกระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๖) ดำเนินการอย่างอื่นเพื่อให้การให้หรือการขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้บรรลุผล

ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงกลาโหม ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นไม่เกินสี่คน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และให้ข้าราชการอัยการคนหนึ่งตามที่คณะกรรมการแต่งตั้งเป็นเลขานุการ เพื่อให้ความเห็นประกอบการพิจารณาและวินิจฉัยของผู้ประสานงานกลาง

๔. หมวด ๒ การให้ความช่วยเหลือและการขอความช่วยเหลือ

๑) ส่วนที่ ๑ บททั่วไป (มาตรา ๙ – มาตรา ๑๔)

- การให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศต้องอยู่ในหลักเกณฑ์

- คำร้องขอความช่วยเหลือให้ทำตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลาง

กำหนด

- ให้ผู้ประสานงานกลางส่งคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ

- เมื่อได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากผู้ประสานงานกลาง ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการ

ให้ความช่วยเหลือตามที่มิคำร้องขอนั้น เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้ส่งผลการดำเนินการตลอดจนเอกสารและสิ่งของที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ประสานงานกลาง

๒) ส่วนที่ ๒ การสอบสวนและการสืบพยานหลักฐาน (มาตรา ๑๕ – มาตรา ๑๗)

ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้สอบปากคำพยาน หรือรวบรวมพยานหลักฐานที่อยู่ในประเทศไทยในชั้นสอบสวน ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามคำร้องขอนั้น ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบปากคำพยานหรือรวบรวมพยานหลักฐานตามคำร้องขอในกรณีที่เป็นให้มีอำนาจค้นและยึดเอกสารหรือวัตถุใด ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนดำเนินการสอบปากคำพยานหรือรวบรวมพยานหรือรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จแล้วให้แจ้งผลการดำเนินการหรือส่งมอบพยานหลักฐานที่รวบรวมได้ให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการต่อไป

๓) ส่วนที่ ๓ การจัดหาและการให้เอกสารหรือข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ (มาตรา ๑๘ – มาตรา ๒๐)

ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้จัดหาเอกสารหรือข่าวสารที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐบาลไทย ให้ผู้ประสานงานกลางแจ้งไปยังหน่วยงานที่ครอบครองเอกสารหรือข่าวสารนั้น และให้หน่วยงานดังกล่าวส่งมอบเอกสารหรือแจ้งข่าวสารนั้นแก่ผู้ประสานงานกลาง

๔) ส่วนที่ ๔ การจัดส่งเอกสาร (มาตรา ๒๑ – มาตรา ๒๒)

ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้จัดส่งเอกสารทางกฎหมาย ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามคำร้องขอ และแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ประสานงานกลางทราบ การแจ้งผลการส่งเอกสารให้เป็นไปตามแบบและวิธีการที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด ทั้งนี้ เว้นแต่ในกรณีที่ไม่มีสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่นก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญานั้น

๕) ส่วนที่ ๕ การคืนและยึด (มาตรา ๒๓ – มาตรา ๒๕)

ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้คืน ยึด และส่งมอบสิ่งของ ถ้ามีเหตุที่จะออกหมายค้น หรือค้น หรือยึดสิ่งของได้ตามกฎหมายให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจมีอำนาจออกหมายค้น ค้นหรือยึดสิ่งของนั้นได้

๖) ส่วนที่ ๖ การโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อสืบพยาน (มาตรา ๒๖ – มาตรา ๒๙)

ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ส่งบุคคลซึ่งถูกคุมขังในประเทศไทย ไปเบิกความเป็นพยานในประเทศผู้ร้องขอ หรือขอส่งบุคคลซึ่งถูกคุมขังในประเทศผู้ร้องขอมาเบิกความเป็นพยานในประเทศไทย ถ้าผู้ประสานงานกลางพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการจำเป็นและบุคคลซึ่งถูกคุมขังนั้นสมัครใจ ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการส่งตัวบุคคลนั้นไปยังประเทศผู้ร้องขอหรือรับตัวบุคคลนั้นจากประเทศผู้ร้องขอเข้ามาในประเทศไทย การส่งตัวและรับตัวบุคคลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

๗) ส่วนที่ ๗ การสืบหาบุคคล (มาตรา ๓๐)

ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้สืบหาตัวบุคคลซึ่งประเทศผู้ร้องขอต้องการตัวเกี่ยวกับการสืบสวน สอบสวน ฟ้องคดี หรือการดำเนินการอื่นทางอาญาโดยมีเหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลดังกล่าวอยู่ในประเทศไทย ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการสืบหาตัวบุคคลนั้น และแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ประสานงานกลางทราบ

๘) ส่วนที่ ๘ การเริ่มกระบวนการคดีทางอาญา (มาตรา ๓๑)

ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศซึ่งมีอำนาจที่จะเริ่มกระบวนการคดีทางอาญาคดีใดคดีหนึ่งแต่ประสงค์จะให้เริ่มกระบวนการคดีทางอาญาคดีนั้นในประเทศไทย และคดีดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจของศาลไทย ให้ผู้ประสานงานกลางพิจารณาว่าสมควรจะเริ่มดำเนินการกระบวนการคดีทางอาญาตามคำร้องขอหรือไม่ ถ้าเห็นสมควรให้แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ประสานงานกลางทราบ

๙) ส่วนที่ ๙ การริบหรือยึดทรัพย์สิน (มาตรา ๓๒ – มาตรา ๓๕)

ในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ดำเนินการริบหรือยึดทรัพย์สินที่อยู่ในประเทศไทย ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นอยู่ในเขตอำนาจเพื่อขอให้ศาลพิพากษาริบหรือมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินนั้น

๑๐) ส่วนที่ ๑๐ วิธีขอความช่วยเหลือ (มาตรา ๓๖ – มาตรา ๔๑)

หน่วยงานของรัฐที่ประสงค์จะขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้เสนอเรื่องต่อผู้ประสานงานกลางและคำขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศและเอกสารทั้งปวงที่จะส่งไป ให้ทำตามแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด

๓. หมวด ๓ ค่าใช้จ่าย (มาตรา ๔๒)

บรรดาค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ และการขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒. พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๓๓ ก วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๙ หน้า ๑

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๙ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ นายกรัฐมนตรี และอัยการสูงสุด

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่อัยการสูงสุดในฐานะผู้ประสานงานกลางตามกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเรื่องทางอาญาเป็นผู้มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญตามกฎหมายดังกล่าว สมควรกำหนดเพิ่มให้อัยการสูงสุดเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน และบทบัญญัติบางประการในกฎหมายว่าด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญายังไม่สอดคล้องกับการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญาในปัจจุบัน กล่าวคือ ผู้ประสานงานกลางไม่สามารถส่งคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศไปให้เจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอได้และผู้ประสานงานกลางไม่มีอำนาจส่งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือทรัพย์สินใดไปให้ต่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการสืบสวน สอบสวน การฟ้องคดี หรือการพิจารณาคดีในศาล หากประเทศนั้นยังมีได้ร้องขอ อันทำให้การให้ความร่วมมือเป็นไปอย่างจำกัด กระบวนการค้นหรือยึดทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน และเพื่อประโยชน์ขั้นสุดในการริบทรัพย์สินที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถป้องกันการรั้งย้ายถ่ายเททรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้ นอกจากนี้ การบัญญัติให้มีการเจรจาตกลงเพื่อให้มีการรับรองว่าจะไม่มีการประหารชีวิตถือเป็นกลไกในการร้องขอความช่วยเหลือในความผิดอันเป็นมูลเหตุแห่งการร้องขอความช่วยเหลือนั้นต้องระวางโทษถึงประหารชีวิตตามกฎหมายไทย แต่ไม่ถึงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอ อีกทั้งการโอนบุคคลซึ่งถูกคุมขังยังไม่ครอบคลุมถึงการโอนบุคคลซึ่งถูกคุมขัง เพื่อช่วยเหลือในการดำเนินคดีในชั้นเจ้าพนักงาน การริบหรือยึดทรัพย์สินยังไม่ครอบคลุมถึงการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลต่างประเทศ จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้การให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๑๒ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กำหนดให้อัยการสูงสุดเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน เนื่องจากอัยการสูงสุดในฐานะผู้ประสานงานกลางเป็นผู้มีบทบาทและมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ตามพระราชบัญญัตินี้ และบัญญัติถึงอำนาจในการออกระเบียบหรือประกาศซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไว้ให้ครบถ้วน

๒. แก้ไขเพิ่มเติมเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการตามคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ โดยกรณีคำร้องขอให้สอบปากคำพยานหรือจัดหาให้ซึ่งเอกสารหรือทรัพย์สินอันเป็นพยานหลักฐานซึ่งเป็นการดำเนินการนอกศาล คำร้องขอให้จัดส่งเอกสาร คำร้องขอให้ค้นคำร้องขอให้สืบหาบุคคล และคำร้องขอให้อายัดหรือยึดเอกสารหรือทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน ให้ผู้ประสานงานกลางส่งผู้บังคับบัญชาการตำรวจแห่งชาติหรืออธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อดำเนินการต่อไป ส่วนคำร้องขอให้เริ่มกระบวนการคดีทางอาญาให้ผู้ประสานงานกลางส่งพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เพื่อความเป็นเอกภาพในการเริ่มกระบวนการคดีทางอาญา นอกจากนี้ ได้กำหนดให้ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจส่งคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้แก่เจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำร้องขอนั้นด้วยเพื่อให้การให้ความช่วยเหลือเป็นไปด้วยความคล่องตัวยิ่งขึ้น

๓. กำหนดให้ผู้ประสานงานกลางมีดุลพินิจที่จะส่งข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินใดไปให้ต่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดีหรือการพิจารณาคดี แม้ประเทศนั้นยังมีได้

ร้องขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัตินี้ได้ หากผู้ประสานงานกลางเห็นว่าการส่งข้อมูลดังกล่าวเป็นกรณี
ที่จำเป็นและมีเหตุผลอันสมควร ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการให้ความร่วมมือกับต่างประเทศในการต่อต้านการกระทำ
ความผิดสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกระทำความผิดฐานทุจริต อาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้าย
อย่างไรก็ดี การส่งข้อมูลดังกล่าวต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดีหรือการพิจารณา
คดีในประเทศไทย

๔. แก้ไขเพิ่มเติมให้ศาลส่งบันทึกคำเบิกความของพยาน รวมทั้งพยานหลักฐานอื่นในสำนวนไปยัง
พนักงานอัยการผู้ยื่นคำร้องเพื่อส่งให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจดำเนินการต่อไป โดยพนักงานอัยการไม่ต้องยื่น
คำร้องขอรับบันทึกคำเบิกความของพยาน รวมทั้งพยานหลักฐานอื่นต่อศาลอีกเพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลา
ในการดำเนินการ

๕. แก้ไขเพิ่มเติมส่วนที่ ๕ ให้ครอบคลุมถึงการอายัดทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการรวบรวม
พยานหลักฐาน และเพิ่มมาตรการในการอายัดหรือยึดทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ชั้นที่สุดในการริบทรัพย์สิน
หรือในการบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินในกรณีที่ได้รับคำร้องขอจากต่างประเทศให้อายัด
หรือยึดทรัพย์สินนั้น โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตอำนาจ
เพื่อมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้น และกำหนดให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน หากเป็นที่พอใจจาก
คำแถลงของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหรือพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้นำมาสืบหรือที่ศาลได้เรียกมาสืบ
เองว่าคดี มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการจำหน่าย จ่าย โอน ปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้นให้พ้นจากริบทรัพย์สิน
หรืออาจมีการทำให้ทรัพย์สินนั้นไร้ประโยชน์หรือเสื่อมมูลค่าลงจนอาจทำให้การริบทรัพย์สินนั้นไม่เป็นผล
ให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นไว้ก่อนได้ อย่างไรก็ตาม ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงของทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่ง
อายัดหรือยึดอาจยื่นคำขอโดยพลันเพื่อให้ศาลสั่งยกเลิกคำสั่งนั้น และหากความปรากฏแก่ศาลว่าผู้นั้นมิได้
รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำอันเป็นเหตุให้ต่างประเทศมีคำร้องขอและมีได้กระทำการอันเป็นเหตุอันควรเชื่อว่า
อาจมีการจำหน่าย จ่าย โอน ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินนั้นให้พ้นจากการริบทรัพย์สิน หรืออาจมีการทำให้
ทรัพย์สินนั้นไร้ประโยชน์หรือเสื่อมมูลค่าลงจนอาจทำให้การริบทรัพย์สินนั้นไม่เป็นผล ให้ศาลสั่งยกเลิกคำสั่งนั้น
เสียและในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำขอหรือยกเลิกคำสั่งอายัดหรือยึดที่ได้ออกตามคำขอไม่ตัดสิทธิเจ้าหน้าที่
ผู้มีอำนาจที่จะเสนอคำขอให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นใหม่ นอกจากนี้ ได้กำหนดให้การค้น อายัด
หรือยึดในกรณีนี้สามารถกระทำได้ แม้ว่าการกระทำความผิดอันเป็นเหตุให้มีการค้น อายัด หรือยึดจะมีได้
เกิดขึ้นในราชอาณาจักร ทั้งนี้ เพื่อให้การให้ความร่วมมือเป็นไปอย่างกว้างขวาง

๖. แก้ไขเพิ่มเติมการโอนบุคคลที่ถูกคุมขังให้ครอบคลุมถึงการโอนบุคคลที่ถูกคุมขังเพื่อช่วยเหลือ
ในการดำเนินคดีทั้งในชั้นเจ้าพนักงานและชั้นศาล

๗. เพิ่มมาตรการให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ
ให้บุคคลซึ่งถูกควบคุมโดยประเทศผู้ร้องขอหรือประเทศที่สามเดินทางผ่านประเทศไทยเพื่อประโยชน์ในการ
ดำเนินคดีชั้นเจ้าพนักงานหรือชั้นศาลในประเทศผู้ร้องขอ โดยหากผู้ประสานงานกลางเห็นว่าเป็นกรณีที่อาจให้
ความช่วยเหลือได้ ให้แจ้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางผ่าน ในการนี้ บุคคลนั้น
ต้องเดินทางผ่านประเทศไทยภายในระยะเวลาที่ผู้ประสานงานกลางกำหนด หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว
บุคคลนั้นยังมีได้เดินทางต่อไปยังประเทศผู้ร้องขอหรือประเทศที่สาม ให้ผู้ประสานงานกลางมีอำนาจสั่งให้
บุคคลนั้นเดินทางกลับไปยังประเทศที่บุคคลนั้นออกเดินทางมาในตอนแรก และในระหว่างเดินทางผ่านประเทศไทย
ให้ประเทศผู้ร้องขอรับผิดชอบการควบคุมตัวบุคคลนั้น เว้นแต่ประเทศผู้ร้องขอและผู้ประสานงานกลางตกลงกัน
เป็นอย่างอื่น

๘. แก้ไขเพิ่มเติมส่วนที่ ๙ การริบหรือยึดทรัพย์สิน ให้ครอบคลุมการอายัดทรัพย์สินและการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศ โดยแยกออกเป็น ๒ กรณี คือ

๘.๑ กรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ริบหรือยึดทรัพย์สินตามคำสั่งก่อนมีคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ หรือให้ริบทรัพย์สินหรือบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาที่ยังไม่ถึงที่สุดของศาลต่างประเทศ

ในกรณีนี้ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตอำนาจ หรือศาลที่พบตัวบุคคลนั้นอยู่ในเขตอำนาจ แล้วแต่กรณี เพื่อมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินของบุคคลนั้นไว้ก่อน และให้ศาลพิจารณาคำขอดังกล่าวเป็นการด่วน ถ้าศาลพิจารณาแล้วเป็นที่พอใจจากคำแถลงของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหรือพยานหลักฐานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจได้นำมาสืบหรือที่ศาลได้เรียกมาสืบเองว่าศาลต่างประเทศมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และคดีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการจำหน่ายจ่าย โอน ปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินให้พ้นจากการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ หรืออาจมีการทำให้ทรัพย์สินไร้ประโยชน์หรือเสื่อมมูลค่าลงจนอาจทำให้การบังคับการตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศไม่เป็นผล ให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นไว้ก่อนได้ แต่ผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงของทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดหรือบุคคลซึ่งถูกอายัดหรือยึดทรัพย์สินอาจยื่นคำขอโดยพลันเพื่อให้ศาลสั่งยกเลิกคำสั่งนั้น โดยหากความปรากฏแก่ศาลว่าผู้นั้นมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำอันเป็นเหตุให้ต่างประเทศมีคำร้องขอและมีได้กระทำการที่เป็นเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการจำหน่ายจ่าย โอน ปกปิดหรือซ่อนเร้นทรัพย์สินให้พ้นจากการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ หรืออาจมีการทำให้ทรัพย์สินไร้ประโยชน์หรือเสื่อมมูลค่าลงจนอาจทำให้การบังคับการตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศไม่เป็นผล ให้ศาลาสั่งยกเลิกคำสั่งนั้นเสีย และในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำขอหรือยกเลิกคำสั่งอายัดหรือยึดที่ได้ออกตามคำขอไม่ตัดสิทธิเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจที่จะเสนอคำขอให้ศาลมีคำสั่งอายัดหรือยึดทรัพย์สินนั้นใหม่

๘.๒ กรณีที่ได้รับคำร้องขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศให้ริบทรัพย์สินหรือบังคับบุคคลใดให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศ

ในกรณีนี้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจยื่นคำขอต่อศาลที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ในเขตอำนาจ หรือศาลที่พบตัวบุคคลนั้นอยู่ในเขตอำนาจ แล้วแต่กรณี เพื่อมีคำพิพากษาริบทรัพย์สินหรือให้บุคคลนั้นชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศนั้น โดยในการดำเนินการดังกล่าวเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจจะสอบสวนเองหรือจะมอบหมายให้พนักงานสอบสวนคนใดทำการสอบสวนแทนก็ได้ เมื่อศาลได้รับคำขอแล้ว ให้ศาลดำเนินการสอบสวนวิธีพิจารณาโดยหมายเรียกเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมายังศาล และเมื่อได้ฟังบุคคลเหล่านั้นแล้ว หากศาลเห็นว่าศาลต่างประเทศมีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และในการดำเนินการสอบสวนพิจารณาคดีนั้น ศาลต่างประเทศได้ให้โอกาสแก่จำเลยผู้ต้องหา และผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริงของทรัพย์สินในการพิสูจน์สิทธิของตน ให้ศาลมีคำพิพากษาริบทรัพย์สินหรือให้บุคคลนั้นชำระเงิน การริบทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศนั้น

ทั้งนี้ การอายัด ยึดหรือริบทรัพย์สิน และการบังคับให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต่างประเทศทั้งสองกรณีนี้ ให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งได้แม้ว่าการกระทำ ความผิดอันเป็นเหตุให้มีการอายัด ยึด หรือริบทรัพย์สินหรือการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินนั้นจะมิได้เกิดขึ้นในราชอาณาจักรเพื่อให้การให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ เพื่อป้องกันมิให้มีการทำให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของกองมรดก สมควรกำหนดให้ศาลพิพากษาริบทรัพย์สินหรือบังคับชำระเงิน

แทนการริบทรัพย์สินได้แม้ว่าผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตายไปแล้ว หากความปรากฏแก่ศาลว่าคำพิพากษาของศาลต่างประเทศนั้นถึงที่สุดก่อนที่ผู้นั้นจะถึงแก่ความตาย

การสอบสวน การยื่นคำขอ การพิจารณา การพิพากษา และการมีคำสั่งเกี่ยวกับการอายัดยึดหรือริบทรัพย์สิน และการบังคับชำระเงินแทนการริบทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษานั้น ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยการริบทรัพย์สินมาใช้บังคับโดยอนุโลม

๙. สำหรับทรัพย์สินที่ศาลมีคำพิพากษาริบและเงินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ชำระแทนการริบทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดของศาลต่างประเทศนั้น ให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้ เว้นแต่กรณีที่ได้มีสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญานั้น แต่หากมีกรณีที่ต้องคืนทรัพย์สินที่ริบหรือเงินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ชำระแทนการริบทรัพย์สินให้แก่ประเทศผู้ร้องขอตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญา ให้ผู้ประสานงานกลางยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ส่งทรัพย์สินหรือเงินนั้นแก่ผู้ประสานงานกลางเพื่อคืนให้แก่ประเทศผู้ร้องขอโดยทรัพย์สินที่ริบหรือเงินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ชำระแทนการริบทรัพย์สินอันจะต้องคืนให้แก่ประเทศผู้ร้องขอ นั้นเมื่อได้หักค่าใช้จ่ายที่ประเทศไทยได้ใช้ไปในการดำเนินการเกี่ยวกับการริบ และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเพื่อคืนทรัพย์สินหรือเงินดังกล่าวให้แก่ประเทศผู้ร้องขอแล้ว ให้ผู้ประสานงานกลางคืนทรัพย์สินหรือเงินส่วนที่เหลือให้แก่ประเทศผู้ร้องขอ เว้นแต่กรณีที่ได้มีสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญานั้น ส่วนดอกผลของทรัพย์สินหรือเงินดังกล่าวที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ยังมิได้คืนให้แก่ประเทศผู้ร้องขอ ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

๑๐. กำหนดให้ในกรณีที่ประเทศไทยร้องขอความช่วยเหลือในความผิดที่มีระวางโทษถึงประหารชีวิตตามกฎหมายไทยแต่ไม่ถึงโทษประหารชีวิตตามกฎหมายของประเทศผู้รับคำร้องขอถ้ารัฐบาลจำเป็นต้องให้คำรับรองว่าจะไม่มีการประหารชีวิตก็ให้มีการเจรจาตกลงเพื่อให้มีการรับรองดังกล่าวได้ ในกรณีนี้หากศาลพิพากษาลงโทษประหารชีวิตให้รัฐบาลดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเพื่อให้มีการบังคับตามคำพิพากษาโดยวิธีจำคุกตลอดชีวิตแทนการประหารชีวิต โดยห้ามลดหย่อนผ่อนโทษไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ เว้นแต่การพระราชทานอภัยโทษ

๑๑. กำหนดให้การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากต่างประเทศให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

นางสาวจุฬาพัฒน์ ช่างเกต / จัดทำ